

Česká republika
NÁLEZ
Ústavního soudu

Jménem republiky

Ústavní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy senátu Jana Filipa (soudce zpravodaje) a soudců Josefa Fialy a Radovana Suchánka o ústavní stížnosti stěžovatele **MUDr. P. B.**, zastoupeného Mgr. Jiřím Ježkem, advokátem, sídlem Dvořákova 26, Ostrava, proti usnesení Krajského soudu v Ostravě ze dne 10. května 2017 č. j. 1 To 202/2017-30 a usnesení Okresního soudu v Ostravě ze dne 5. dubna 2017 č. j. 0 Nt 18012/2017-15, za účasti **Krajského soudu v Ostravě a Okresního soudu v Ostravě**, jako účastníků řízení, a **Krajského státního zastupitelství v Ostravě a Okresního státního zastupitelství v Ostravě**, jako vedlejších účastníků řízení, takto:

- I. Usnesením Krajského soudu v Ostravě ze dne 10. května 2017 č. j. 1 To 202/2017-30 a usnesením Okresního soudu v Ostravě ze dne 5. dubna 2017 č. j. 0 Nt 18012/2017-15 došlo k porušení stěžovatelovy osobní svobody zaručené v čl. 8 odst. 1 a 2 Listiny základních práv a svobod a práva na soudní ochranu podle čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod.**
- II. Usnesení Krajského soudu v Ostravě ze dne 10. května 2017 č. j. 1 To 202/2017-30 a usnesení Okresního soudu v Ostravě ze dne 5. dubna 2017 č. j. 0 Nt 18012/2017-15 se ruší.**

Odůvodnění

I.

Skutkové okolnosti případu a obsah napadených rozhodnutí

1. Ústavní stížností podle čl. 87 odst. 1 písm. d) Ústavy České republiky se stěžovatel domáhal zrušení v záhlaví uvedených rozhodnutí obecných soudů, kterými byla podle jeho tvrzení porušena jeho ústavně zaručená práva vyplývající z čl. 8, čl. 36 odst. 1 a čl. 38 Listiny základních práv a svobod (dále jen „Listina“) a čl. 5 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod (dále jen „Úmluva“).

2. Z obsahu spisů Okresního soudu v Ostravě (dále jen „okresní soud“) sp. zn. 0 Nt 18012/2017, 0 Nt 16153/2016, 0 Nt 16021/2017 a 0 Nt 14001/2017 se podává, že stěžovatel je na základě usnesení Policie České republiky, Krajského ředitelství policie Moravskoslezského kraje, Odboru hospodářské kriminality (dále jen „policejní orgán“ nebo „policie“) ze dne 7. 11. 2016 č. j. KRPT-70454-293/TČ-2015-070081 trestně stíhán pro podezření ze spáchání zločinu zpronevěry podle § 206 odst. 1 a odst. 4 písm. d) zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „trestní zákoník“). Uvedené trestné jednání mělo stručně řečeno spočívat v tom, že jako lékař (onkolog) si ponechal část léčiv, které objednal pro své pacienty. Tyto přebytky pak

předával dalším spoluobviněným, kteří je prodávali. Tím měla být zdravotním pojišťovněm způsobena škoda ve výši 3 112 306 Kč.

3. Stěžovatel byl zadržen dne 6. 11. 2016 a Okresní státní zastupitelství v Ostravě (dále jen „okresní státní zastupitelství“) podalo dne 7. 11. 2016 návrh na vzetí stěžovatele do vazby. V jeho odůvodnění se uvádí, že stěžovatelova trestná činnost se sestává z nejméně 48 dílčích útoků, představovaných vydáním léků pacientům v menším množství, než které pro ně bylo objednáno. Okresní státní zastupitelství shledalo v dané věci naplnění vazebních důvodů podle § 67 písm. b) a c) zákona č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů. Důvody pro vzetí do tzv. koluzní vazby měly být dány hrozbou z ovlivňování svědků (pacientů). Větší množství dílčích útoků pak podle okresního státního zastupitelství zakládalo důvod pro vzetí do tzv. předstízní vazby. Trestná činnost byla motivována zjištěnými důvody, za zneužití absence kontrolních mechanismů uvnitř nemocnice. Důležité rovněž je, že trestného jednání se stěžovatel dopouštěl v rámci výkonu zaměstnání a nic kromě vazby mu v jejím pokračování nemůže zabránit.

4. Okresní soud (samosoudce Roman Vicherek) usnesením ze dne 8. 11. 2016 č. j. 0 Nt 16153/2016-10 stěžovatele propustil ze zadržení. V jeho odůvodnění sice konstatuje důvodnost zahájení trestního stíhání, neboť stěžovatel je usvědčován celou řadou svědeckých výpovědí, vazební důvody však naplněny nebyly. V daném případě neukazují zejména žádné skutečnosti na to, že by měl stěžovatel ovlivňovat svědky, tím spíše pacienty, které měl podle orgánů činných v trestním řízení poškodit. O probíhajícím trestním řízení byl zpraven stěžovatelův zaměstnavatel, který již z toho důvodu přijal určitá opatření, jakož i poškozené zdravotní pojišťovny. Za tohoto stavu, s přihlédnutím ke stěžovatelovým dostatečným majetkovým poměrům, považoval soud pokračování v trestné činnosti za nepravděpodobné.

5. Dne 7. 2. 2017 podalo okresní státní zastupitelství návrh na uložení omezení spočívajícího v zákazu vycestování do zahraničí. V jeho odůvodnění upozornilo na to, že dne 5. 2. 2017 bylo stěžovatelovo trestní stíhání rozšířeno o podezření ze spáchání přečinu podvodu podle § 209 odst. 1 a 3 trestního zákoníku. Toho se měl dopustit tak, že dne 8. 12. 2015 požádal poškozenou farmaceutickou společnost o vzorek jejího léčiva pro léčbu pacientů, avšak tyto vzorky si ponechal. Tím měl poškozené společnosti způsobit škodu ve výši 374 000 Kč. Dále je v návrhu poukázáno na stěžovatelovy dobré majetkové poměry, umožňující mu život v zahraničí. Při předvolání k výsledku dne 6. 2. 2017 sdělil stěžovatel policejnímu orgánu, že se chystá odjet na dovolenou. Operativními poznatky bylo však dne 3. 2. 2017 a 5. 2. 2017 zjištěno, že stěžovatel chce z České republiky odjet natrvalo. Nepřítomnost stěžovatele v České republice by mohla zhatit naplnění účelu trestního řízení, a vzhledem k okolnostem případu lze dle návrhu uvažovat o uložení nepodmíněného trestu odnětí svobody.

6. Okresní soud (samosoudce Roman Vicherek) zamítl usnesením ze dne 7. 2. 2017 č. j. 0 Nt 14001/2017-5 uvedený návrh státního zástupce. Soud tento postup odůvodnil tím, že uvedené omezení není nezbytné k dosažení účelu trestního řízení. Dle soudu nelze v dané věci, s ohledem na stěžovatelovu dosavadní beztrestnost, uvažovat o uložení nepodmíněného trestu. Stěžovatel je osobou chatrného zdraví a je s Českou republikou spojen výraznými rodinnými a majetkovými vazbami (vlastnictví nemovitostí, přičemž nic nenasvědčuje úmyslu se jich zbavovat). Zároveň měl již dostatek času se trestnímu řízení vyhýbat. V České republice má stěžovatel rodinu, která s ním na dovolenou

nejede. Veškeré informace policejního orgánu jsou „získané operativní cestou“ a soudu není známa totožnost osoby, od níž pocházejí. Navíc již v době tohoto rozhodování se ukázaly některé jako ne zcela pravdivé (kupř. ohledně vybírání finančních prostředků z účtů stěžovatelem). Tato neurčená osoba také nejprve uvedla, že stěžovatel chce „do Karibiku“ odcestovat, nikoliv tam zůstat. Nenavrácení stěžovatele domů se uvádí až 5. 2. 2017. Dne 6. 2. 2017 sám stěžovatel policejnímu orgánu spontánně sdělil svůj úmysl odjet na dovolenou a vrátit se. Dle soudu tedy není taková důkazní situace dostačující pro uložení předmětného omezení. Proti tomuto usnesení nepodalo státní zastupitelství stížnost.

7. Dne 8. 2. 2017 se stěžovatel dostavil k výslechu k policejnímu orgánu a následně byl zadržen. Tentýž den podalo státní zastupitelství okresnímu soudu návrh na vzetí stěžovatele do vazby. V něm se uvádí, že situace je od doby rozhodování soudu o zákazu vycestování „zásadně jiná“. Bylo zjištěno, že stěžovatel má rezervovanou zpáteční letenku z Prahy přes Frankfurt nad Mohanem do Kostariky, se kterou nemá Česká republika smlouvu o vzájemné spolupráci v trestních věcech. Soud při rozhodování o zákazu vycestování nepřihlédl dle státního zastupitelství dostatečně ke kritériím pro ukládání trestů a řadě přitěžujících okolností, když uvádí, že stěžovateli hrozí jen podmíněný trest. Jednání stěžovatele hodnotí návrh jako kořistění z utrpení druhých, což je rovněž důvod, pro který je uložení nepodmíněného trestu odnětí svobody reálnou hrozbou. Stěžovatel má schopnosti i prostředky pro vytvoření zázemí v cizině, přičemž rodina za ním může vycestovat.

8. Tomuto návrhu okresní soud (samosoudkyně Miluše Wiwegerová) vyhověl a usnesením ze dne 9. 2. 2017 č. j. 0 Nt 16021/2017-10 vzal stěžovatele do vazby z důvodu uvedeného v § 67 písm. a) trestního řádu. V odůvodnění zdůraznil rozsah trestné činnosti a hrozbu uložení nepodmíněného trestu odnětí svobody. Jako rozhodující důkazy, potvrzující hrozbu útěku nebo skrývání se, zařadil soud poznatek získaný policií od anonymní osoby o stěžovatelově plánovaném odletu do Karibiku. Tyto informace měl policejní orgán ještě předtím, než stěžovatel připustil, že má v plánu odjet na dovolenou. Jejich obsah se po zamítnutí návrhu na uložení zákazu vycestování potvrdil zjištěním konkrétních letenek. Operativní poznatky policejního orgánu se dle soudu ukázaly následně jako pravdivé. Nákup zpáteční letenky dle soudu o stěžovatelově skutečném úmyslu nic nevypovídá. Důležitá je rovněž cílová země (Kostarika), s níž nemá Česká republika uzavřenou smlouvu o spolupráci v trestních věcech. Důležitý je pak rovněž i stěžovatelův psychický stav, o němž se zmiňoval uvedený anonymní zdroj. Námitky ohledně vážného zdravotního stavu stěžovatele a jeho dcery nemohou dle soudu vyvrátit možnost uprchnutí.

9. Dne 3. 3. 2017 státní zastupitelství zajistilo peněžní prostředky na stěžovatelově účtu ve výši 473 872,05 Kč.

10. Proti rozhodnutí o vzetí do vazby podal stěžovatel obsáhlou stížnost, kterou Krajský soud v Ostravě (dále jen „krajský soud“) zamítl usnesením ze dne 9. 3. 2017 č. j. 1 To 99/2017-49. V něm dospěl k závěru, že stěžovatelovo jednání bylo trestné a stíhání je tedy vedeno důvodně, a to pro čin, na který dopadá podle zákona trestní sazba 2 až 8 let odnětí svobody. Vzhledem k okolnostem případu (zvláště ke způsobené škodě a stěžovatelově profitování na vážně nemocných pacientech) lze i dle krajského soudu očekávat uložení nepodmíněného trestu. To již samo by mohlo vést stěžovatele k tomu, aby se trestnímu stíhání vyhýbal, zvláště měl-li zajištěn pobyt v zahraničí. Účelem

vazby je dle krajského soudu preventivní působení, tedy zabránit obviněnému, aby se něčeho dopustil, a nikoliv reagovat na jeho jednání. Ve stěžovatelově případě je pak důvod pro takový zásah dán především spojením jeho osobních schopností (jazykových a odborných) a jeho plánováním odcestovat do Kostariky se svým známým. Rovněž krajský soud označil úřední záznamy za věrohodné. Spekulace ohledně identity policejního zdroje jsou dle krajského soudu při vazebním zasedání zcela irelevantní. Okresní soud uvedené záznamy hodnotil správně v kontextu s dalšími indiciemi. Na správnosti jeho úvah pak nemohou nic změnit důkazy předložené obhajobou (čestná prohlášení). Zákaz vycestování by dle krajského soudu nebyl institut zaručující stěžovatelu spolupráci v trestním řízení.

11. Dne 27. 3. 2017 zaslal stěžovatel okresnímu státnímu zastupitelství žádost o nahrazení vazby slibem, které však nebylo vyhověno a byla postoupena okresnímu soudu (samosoudkyně Miluše Wiwegerová). Ten dne 5. 4. 2017 po vazebním zasedání stěžovatelův návrh zamítl ústavní stížností napadeným usnesením, neboť při něm nezazněly žádné nové argumenty oproti předchozímu rozhodování. Okresní soud připomněl, že pouhá pohrůžka nepodmíněným trestem by mohla vést stěžovatele k tomu, aby se začal vyhýbat trestnímu stíhání, a to zvláště za situace, kdy měl zajištěn pobyt v zahraničí. Dále zcela zopakoval předchozí hodnocení důkazů, avšak neprovedl výslech navržených svědků, neboť tento důkazní návrh obhajoba předložila až ráno před konáním vazebního zasedání. Zároveň však tyto výsledky považoval za nadbytečné, neboť šlo buď o policisty, kteří by dle soudu pouze potvrdili obsah úředních záznamů, anebo o osoby stěžovateli blízké, jejichž věrohodnost je tím „narušena“. Dle okresního soudu pak ze spisového materiálu vyplývá skutečnost, že v dané trestní věci byli nepochybně již svědci ovlivňováni poté, co byl stěžovatel propuštěn ze zadržení. I to snižuje důvodnost podaných důkazních návrhů.

12. Stížnost stěžovatele proti tomuto rozhodnutí krajský soud zamítl ústavní stížností napadeným usnesením. Plně se přitom ztotožnil se závěry okresního soudu. Poukázal navíc na to, že v mezidobí bylo trestní stíhání rozšířeno o další skutek. Dle krajského soudu nadále existuje riziko, že stěžovatel uprchne do státu Kostarika, popř. jiné země. Důvody pro tzv. útekovou vazbu navíc zesílil opatřením dalšího důkazu. Ve spise se nachází protokol o vyhodnocení telefonního hovoru, v němž stěžovatel hovoří s dosud nezjištěnou osobou o zřízení účtu v Litvě, z čehož lze usuzovat na jeho úmysl zajistit si finanční zázemí v zahraničí. Rovněž tak se krajský soud ztotožnil s vypořádáním důkazních návrhů. K výši stanovené škody krajský soud uvedl, že ani případné pozdější odchylky v jejím výpočtu nemohou nic změnit na správnosti současného právního hodnocení.

II.

Argumentace stěžovatele

13. Stěžovatel ve své ústavní stížnosti tvrdí, že v jeho případě nebyly naplněny zákonné podmínky vazby a nemohou tedy být ani naplněny podmínky pro její pokračování. Tento svůj závěr stěžovatel dokládá nálezy Ústavního soudu ze dne 17. 3. 2016 sp. zn. I. ÚS 356/16 a ze dne 9. 12. 2015 sp. zn. I. ÚS 2876/15 (všechna rozhodnutí Ústavního soudu jsou dostupná na <http://nalus.usoud.cz>).

14. Předně podle stěžovatele nejsou naplněny důvody vazby. Soudy založily odůvodnění vazby na výši hrozícího trestu a jeho záměru vycestovat v únoru roku 2017 do Kostariky a údajně se nevrátit. Již pouhá skutečnost, že dva dny předtím, než byl stěžovatel do vazby vzat, bylo rozhodnuto tímž okresním soudem o zamítnutí návrhu na uložení zákazu vycestovat, svědčí o ústavně neakceptovatelné svévoli. Výše trestu může být v krajním případě v současnosti maximálně 8 let odnětí svobody, což je podle citované judikatury minimální hranice odůvodňující vazbu. Okresní ani krajský soud se však při rozhodování o vazbě příliš nevěnují konkrétní výši trestu, přitěžujícím a polehčujícím okolnostem, a ani nespecifikují blíže výši způsobené škody, ač tak okresní soud rozhodující o zákazu vycestovat učinil velmi podrobně. Stěžovatel rovněž odmítá, že by svým jednáním měl využívat nemoci svých pacientů a že by způsobil komukoliv škodu, jak dokládá vyjádření Zdravotní pojišťovny Ministerstva vnitra ČR, která se jako poškozená nepřipojila, neboť nepocítuje žádnou újmu. Léky, které si stěžovatel ponechal, by totiž jinak byl povinen odevzdat do lékárny, kde by musely být podle zákona zničeny. Způsobená škoda, ani její výše, není však soudy zcela řešena. O své pacienty pak stěžovatel pečoval vždy *lege artis*, což i oni sami potvrzují.

15. Stěžovatel také nikdy nepopíral, že plánoval cestu do Kostariky, což policejním orgánům sdělil sám. Již z rozhodnutí o zamítnutí zákazu vycestovat je zjevné, že ve prospěch stěžovatele svědčí jeho chatrné zdraví, neboť čtyřikrát denně užívá inzulín a bude zřejmě muset podstoupit transplantaci slinivky, kterou provádí jen několik světových klinik (např. Institut klinické a experimentální medicíny). Stejně ve prospěch stěžovatele hovoří i rodinné a majetkové vazby na území České republiky, včetně nemovitosti, u které nebylo prokázáno, že by se jí pokoušel zbavit, dostatečná prodleva mezi sdělením obvinění a počátkem vazby, fakt, že rodina se stěžovatelem vycestovat neměla, i fakt že podstatná část finančních prostředků stěžovatele již byla zajištěna. Soud rozhodující o vazbě bagatelizoval všechny námitky svědčící ve prospěch stěžovatele a nekriticky přijal důkazy ve stěžovatelův neprospěch, především pak úřední záznamy s informacemi z „operativních zdrojů,“ které soud rozhodující o zákazu vycestovat jednoznačně odmítl. V dalších námitkách pak okresní soud pouze odkázal na původní vazební rozhodnutí.

16. Stěžovatel dále uvedl, že v jeho prospěch pak mají svědčit další okolnosti zjištěné při vyšetřování, především že neznámý policejní zdroj uvedl nesprávný počet osob cestujících se stěžovatelem, nesprávné datum a místo odletu včetně destinace, letenky zakoupené stěžovatelem byly zpáteční, a rovněž byly zakoupeny se značným časovým předstihem. Soudy se podle stěžovatele vůbec nevypořádaly s důkazy o stěžovatelově plánovaném nástupu do zaměstnání ke dni 1. 3. 2017, o pronájmu osobního vozidla v Kostarice, který svou délkou odpovídal době plánovaného pobytu stěžovatele. Dále soudy bagatelizovaly i zdravotní stav jeho dcery, která trpí onkologickým onemocněním, přičemž stěžovatel je sám onkologem. Psychický stav stěžovatele, který byl soudy zařazen mezi důkazy podporující uložení vazby, nelze podle stěžovatele považovat za motivaci k útěku, zároveň na něj nebyl v rámci vazebních zasedání vůbec tázán.

17. Okresní soud se ve svém rozhodnutí o pokračování vazby nedostatečně vypořádal se stěžovatelem navrhovanými důkazy v podobě výslechu svědků. Tzv. „operativními zdroji“ dle úředních záznamů je podle stěžovatele ve skutečnosti bývalá spolužačka jeho manželky, která má navíc se stěžovatelovou rodinou špatné vztahy. Informace o údajném plánovaném útěku pak putovala od ní přes několik dalších osob až

k vyšetřujícím policistům, kteří měli sepsat úřední záznamy, které soud nekriticky upřednostňuje před výsledky dotčených osob. Výslech policistů byl zamítnut pouze s tím, že by od nich nebyly zjištěny žádné nové okolnosti, které již ze záznamů nevyplývají, výslech manželky pak byl zamítnut pouze na základě manželství se stěžovatelem. Výslech dalších stěžovatelem navržených osob, včetně domněle původkyně informace o útěku, soud odmítl pouze s tím, že jsou již zajisté stěžovatelem ovlivněny.

18. Vazba pak není v případě stěžovatele přiměřená sledovanému účelu. Považuje-li okresní soud stěžovatelův záměr odjet na dovolenou do Kostariky za snahu utéct, postačilo by uložit stěžovateli předběžné opatření zákazu vycestovat. Navíc plánovaná cesta v daném termínu již byla stěžovatelovým vzetím do vazby efektivně znemožněna. Rovněž soud odmítl stěžovatelův slib a ani nerozhodl o případné peněžní záruce s tím, že stěžovatel má být osobou nedůvěryhodnou. Možností nahradit vazbu jiným opatřením se soudy tedy nezabývaly, ač je jejich povinností ji průběžně zkoumat.

19. Rozhodnutí soudů jsou nedostatečně odůvodněna, neboť soudy pouze konstatují, že nedošlo ve stěžovatelově případě k ničemu novému a se stěžovatelovými argumenty se již vypořádaly v rozhodnutí o vazbě. Takové odkázání pak není jako odůvodnění pro pokračování vazby dostatečné a vede k porušení čl. 5 odst. 3 Úmluvy. Způsob, kterým se soudy vypořádaly s některými argumenty, podle stěžovatele dosahuje úrovně svévole.

20. Řízení, v jehož rámci byla vydána rozhodnutí o pokračování vazby, pak nebyla provedena urychleně a tedy v souladu s čl. 5 odst. 4 Úmluvy. Žádost o propuštění stěžovatel podal okresnímu státnímu zastupitelství dne 27. 3. 2017, okresní soud ji zamítl dne 5. 4. 2017 a stížnost pak byla krajským soudem zamítnuta dne 10. 5. 2017, přičemž toto rozhodnutí bylo stěžovateli doručeno až dne 1. 6. 2017. Celková délka řízení tak trvala 2 měsíce a 5 dní. Podle ustálené judikatury Evropského soudu pro lidská práva (dále jen „ESLP“) pak stěžovatel považuje tuto dobu za nepřiměřeně dlouhou. Jako příklad uvádí rozsudky ESLP ve věcech *Feldman proti Ukrajině*, ze dne 8. 4. 2010, č. 76556/01 a 38779/04, *Karimov proti Rusku*, ze dne 29. 7. 2010, č. 54219/08, *Mamedova proti Rusku*, ze dne 1. 6. 2006, č. 7064/05, či *Rehbock proti Slovinsku*, ze dne 28. 11. 2000, č. 29462/95, § 85-86. V případě dvoustupňového řízení nepovažoval ESLP vzhledem k okolnostem za urychlené řízení, trvající 30 dní (viz rozsudek ve věci *Răducu proti Rumunsku*, ze dne 21. 4. 2009, č. 70787/01) či 41 dní (viz rozsudek ve věci *Karlin proti Slovensku*, ze dne 28. 6. 2011, č. 41238/05).

21. S ohledem na výše uvedené navrhuje stěžovatel vyslovit porušení v záhlaví uvedených základních práv, zrušit napadená rozhodnutí a nařídit okamžité propuštění. Stěžovatel v jeho věci rovněž žádá o projednání mimo pořadí došlých návrhů v souladu s § 39 zákona č. 182/1993 Sb., o Ústavním soudu, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o Ústavním soudu“).

III.

Vyjádření účastníků řízení a replika stěžovatele

22. Soudce zpravodaj podle § 42 odst. 4 zákona o Ústavním soudu zaslal ústavní stížnost k vyjádření účastníkům a vedlejším účastníkům řízení.

23. Krajský soud v úvodu svého vyjádření uvedl, že na základě jeho příkazu k propuštění ze dne 1. 8. 2017 byl stěžovatel propuštěn z vazby v důsledku přijetí peněžité záruky ve výši 1 500 000 Kč. Blíže se pak předseda senátu k napadenému rozhodnutí nevyjádřil, neboť jde o rozhodnutí celého senátu, a nikoliv jeho osoby. Napadená rozhodnutí jsou důvodná a zákonná, a je v nich reagováno na všechny stěžovatelovy námitky. K vysvětlení nedostatků v přípravném řízení je pak dle krajského soudu příslušný státní zástupce. Navrhl zamítnutí ústavní stížnosti.

24. Za okresní soud se vyjádřila Mgr. Miluše Wiwegerová, která plně odkázala na odůvodnění napadeného rozhodnutí a navrhla odmítnutí ústavní stížnosti pro zjevnou neopodstatněnost.

25. Stěžovateli byla následně tato vyjádření zaslána na vědomí a k případné replice. V ní uvedl, že okresní soud ve svém vyjádření nevznesl jediný argument proti námitkám v ústavní stížnosti. Vyjádření krajského soudu pak stěžovatel hodnotí jako „omluvné konstatování“ jeho autora, který se nemohl podrobně k věci vyjádřit. Dále stěžovatel uvedl, že byl skutečně z vazby propuštěn (na základě přijetí peněžité záruky), má však nadále významný právní zájem na vyhovění ústavní stížnosti, v jejímž důsledku by mu byla vrácena poskytnutá peněžitá záruka. Poté stěžovatel podotkl, že ani tzv. řízení o kauci nemůže považovat za ústavně konformní z důvodů jeho délky. První dotaz na výši kaucí byl učiněn dne 19. 4. 2017 a v důsledku pochybení okresního státního zástupce a okresního soudu byl stěžovatel propuštěn na svobodu až dne 1. 8. 2017. Řízení o kauci se tak kvůli nepřátelskému postoji státního zástupce (zajištění prostředků stěžovatele na poslední chvíli k zamezení jejich využití jako kaucí, nedůvodně prostoje při procesní aktivitě) protáhlo na tři a půl měsíce. Z výše uvedených důvodů tak stěžovatel setrval na návrhu uvedeném v ústavní stížnosti.

IV.

Procesní předpoklady řízení před Ústavním soudem

26. Ústavní soud posoudil splnění procesních předpokladů řízení a dospěl k závěru, že ústavní stížnost byla podána včas oprávněným stěžovatelem, který byl účastníkem řízení, v němž bylo vydáno rozhodnutí napadené ústavní stížností, a Ústavní soud je k jejímu projednání příslušný. Stěžovatel je právně zastoupen v souladu s požadavky § 29 až 31 zákona o Ústavním soudu. Stěžovatel vyčerpal všechny zákonné procesní prostředky k ochraně svého práva; ústavní stížnost je přípustná (§ 75 odst. 1 zákona o Ústavním soudu *a contrario*).

V.

Posouzení důvodnosti ústavní stížnosti

27. Po zvážení všech výše uvedených skutečností dospěl Ústavní soud k závěru, že je ústavní stížnost důvodná.

28. Ústavní soud připomíná, že je orgánem ochrany ústavnosti, a v rovině tzv. podústavní mu proto nepřísluší zasahovat do činnosti obecných soudů. V daném případě jsou předmětem řízení o ústavní stížnosti rozhodnutí týkající se pokračování

stěžovatelovy vazby. Jejich ústavní rovina je tak na první pohled zřejmá (srov. zejména čl. 8 odst. 1, 2 a 5 Listiny).

V.a

Posouzení ústavnosti soudního řízení

29. V této oblasti vyvstávají dle Ústavního soudu dvě otázky. Tou první je stěžovatelem namítaná délka celého vazebního řízení. Z výše uvedených spisů vyplývá, že stěžovatel podal návrh na propuštění z vazby a její nahrazení slibem dne 27. 3. 2017. Napadeným rozhodnutím okresního soudu bylo o této věci rozhodnuto dne 5. 4. 2017 a o stížnosti bylo rozhodnuto dne 10. 5. 2017 jejím zamítnutím. Stěžovateli bylo usnesení doručeno dne 1. 6. 2017.

30. Přiměřená délka řízení o vazbě závisí na konkrétních okolnostech (složitosti) každého případu (ve vazbě na čl. 5 odst. 4 Úmluvy viz rozsudek ESLP ve věci *Rehbock proti Slovinsku*, ze dne 28. 11. 2000, č. 29462/95, § 84), nicméně z hlediska požadavku na délku řízení lze rozlišovat mezi situací, kdy má být soudem poprvé rozhodováno o vazbě obviněné, popř. zatčené osoby, a situací, kdy je takové rozhodnutí o vazbě předmětem soudního přezkumu (viz rozsudek ESLP ve věci *Abdulkhanov proti Rusku*, ze dne 2. 10. 2012, č. 14743/11, § 198), kdy je ze strany ESLP větší tolerance z hlediska požadavku na rychlost rozhodnutí, tedy za situace, kdy původní rozhodnutí o vazbě bylo vydáno ze strany soudu (viz rozsudek ESLP ve věci *Shcherbina proti Rusku*, ze dne 26. 6. 2014, č. 41970/11, § 65). Při hodnocení přiměřenosti délky řízení o vazbě musí být přitom váženy různé aspekty případného prodloužení (nečinnost na straně orgánů veřejné moci, prodlevy způsobené osobou vazebně stíhanou, případně další faktory, viz rozsudky ESLP ve věcech *Mooren proti Německu*, ze dne 9. 7. 2009, č. 11364/03, § 106, *Kolompar proti Belgii*, ze dne 24. 9. 1992, č. 11613/85, § 42).

31. Námitky stěžovatele k nepřiměřeným průtahům při vydávání napadených rozhodnutí Ústavní soud neshledal důvodnými. Předně není možno do doby rozhodování řízení započítávat dobu doručování písemného stejnopisu rozhodnutí. Ústavnímu soudu však neunikl způsob, jakým byla písemná vyhotovení vazebních rozhodnutí doručována, neboť elektronickým komunikacím to trvalo několik týdnů (v dané věci mezi dny 10. 5. 2017 a 1. 6. 2017). V době moderních elektronických komunikačních prostředků a povinností advokátů mít datovou schránku se Ústavnímu soudu jeví být již poněkud zastaralým systém, kdy písemné vyhotovení rozhodnutí ze dne 10. 5. 2017 je krajským soudem v elektronické podobě doručeno okresnímu soudu dne 24. 5. 2017 a teprve od něj následně doručeno obhájci obviněného dne 1. 6. 2017 rovněž v elektronické podobě (samotnému obviněnému v listinné podobě dne 5. 6. 2017). Zda již bylo v dané věci rozhodnuto, a jakým výrokem se tak případně stalo, lze ve většině případů zjistit ještě před vyhotovením písemné podoby rozhodnutí, např. telefonickým dotazem či návštěvou soudu. Do doby rozhodování v dané věci tak Ústavní soud počítá dobu ode dne 27. 3. 2017 do dne 10. 5. 2017, tedy přibližně 45 dnů. Zároveň je však třeba přihlídnout k tomu, že podstatnou část této poměrně dlouhé doby spadá na vrub stěžovatele samotného, resp. jeho právního zástupce. Ten podal sice již dne 7. 4. 2017 tzv. blanketní stížnost proti rozhodnutí okresního soudu, když mu však byl jeho stejnopis odeslán dne 11. 4. 2017, vypracoval úplné odůvodnění stížnosti až dne 26. 4. 2017. Z toho důvodu nemůže Ústavní soud celkovou délku řízení hodnotit

jako nepřiměřenou, neboť od podání žádosti uplynulo do okamžiku jejího faktického přezkumu třemi orgány přibližně třicet dní.

32. Druhým ústavně významným aspektem projednávané věci je určení zákonného soudce a otázka mezi pravomoci jednotlivých soudců fakticky přezkoumávat rozhodnutí soudců jiných. Problematikou ústavně konformního určení zákonného soudce (resp. soudu) pro přípravnou fázi trestního řízení se Ústavní soud podrobně zabýval např. v nález ze dne 19. 4. 2016 sp. zn. Pl. ÚS 4/14 (201/2016 Sb.). Z jeho odůvodnění vyplývá podstatný závěr, dle něž je procesní úpravu třeba vykládat a aplikovat tak, aby nedávala veřejné moci prostor pro libovůli a chránila předvídatelnost výkonu státní moci. Vhodný je tedy pouze takový výklad, který neumožní státnímu zástupci vybrat si pro rozhodování o stížnosti v zásadě libovolný soud. Aby byla ochrana práva na zákonného soudce dostatečná, nemohou se uvedené závěry týkat pouze výběru soudu, nýbrž i konkrétního rozhodujícího soudce (resp. soudního senátu). Nelze připustit praxi, kdy státní zástupce bude podávat své návrhy (zasahující do základních práv obviněného) jednomu soudci za druhým do doby, než třeba nakonec uspěje. Zároveň si je však Ústavní soud vědom skutečnosti, že v přípravné fázi trestního řízení nelze vždy absolutně dodržet princip rozhodování věci jedním soudcem, jež představuje ideální model z hlediska dodržení principů řádného procesu. Překážkou takového postupu je především někdy nezbytná rychlost procesních úkonů (domovních prohlídek, odposlechů, nařízení vazby), často i v řádu několika hodin (a to nikoliv výjimečně nepracovních), jež by byla znemožněna kupříkladu dovolenou nebo pracovní neschopností původně určeného soudce.

33. Vedle tohoto organizačního aspektu daného problému se pak objevuje otázka dodržení právní jistoty v samotném rozhodování. Jednotliví soudci mohou mít jednak různé právní názory, jejichž střet lze řešit v souladu se zákonnou úpravou, ale především mohou zcela odlišně hodnotit předložené důkazy, zejména tam, kde je klíčovým kritériem otázka věrohodnosti určitého důkazu (např. výpovědi svědka). Proto právní řád musí obsahovat jednoznačná pravidla pro nalézání práva, jejichž součástí je i právo na zákonného soudce, jehož názory mohou být upraveny pouze systémem opravných prostředků. Lze-li pak rozhodnutí soudu zvrátit pouze v souladu s procesními předpisy uplatněným opravným prostředkem (s výjimkou nicotných soudních aktů), je porušením principu právní jistoty, jestliže se státní zástupce pokusí závěry soudů obejít kupříkladu podáním fakticky totožného návrhu jinému soudci (resp. soudu). Jinak řečeno, soudní závěry, které nebyly v souladu s právními předpisy zpochybněny prostřednictvím opravných prostředků, musí respektovat všechny orgány veřejné moci, zvláště pak ty, které mocensky jednají přímo v řízení, v němž byly tyto závěry vysloveny. Soud jako vnitřně strukturovaný orgán rozhoduje prostřednictvím k němu přidělených soudců. Jejich rozhodnutí jsou však rozhodnutím tohoto soudu. Ostatní soudy a soudci se mohou od těchto závěrů odchýlit pouze tehdy, dojde-li k nějaké právní nebo skutkové relevantní změně, popř. je-li to umožněno příslušnými procesními pravidly. Ona právní nebo skutkově relevantní změna musí být, v souladu s povinností vydávat přezkoumatelné rozhodnutí, náležitě popsána, takže předchozí závazné závěry lze zvrátit jen tehdy, lze-li takovou změnu v nových poměrech (právních či skutkových) racionálně odůvodnit.

34. Jak vyplývá z výše provedeného popisu případu, za okresní soud rozhodoval v předmětném řízení nejprve o vzetí do vazby (dne 8. 11. 2016) a následně o uložení zákazu vycestování (dne 7. 2. 2017) soudce Roman Vicherek. Zejména v druhém

rozhodnutí popsal velmi podrobně důkazní situaci a skutkové závěry, které z ní dovozuje (podrobně viz výše). Dne 8. 2. 2017 (tedy den po vydání uvedeného rozhodnutí) podává státní zástupce nový návrh na vzetí stěžovatele do vazby (blíže sub 5 až 8). Při vazebním zasedání byl jako důkaz proveden výslech stěžovatele, v podstatě bez otázek ohledně rozhodných skutečností, a poté je konstatován obsah policejního spisu. V soudním spise se pak ještě nachází kopie faktury za zaplacené zpáteční letenky. Z rozhodnutí, jímž byl stěžovatel vzat do vazby, se pak podává, že nově příslušná soudkyně vycházela téměř výhradně z důkazů, které provedl již soudce Vicherek. Novými důkazy jsou pak dle tohoto rozhodnutí zpráva společnosti České aerolinie a. s. a uvedené faktury letenek. O dva dny starším rozhodnutím soudce Vicherka, jeho konkrétními obsáhlými závěry a ospravedlněním jejich případné změny, se tato soudkyně v podstatě nezabývala. Pouze konstatovala zamítnutí návrhu státního zástupce pro nedostatek důkazů, mimo jiné nebylo dle rozhodnutí potvrzeno, že má obviněný skutečně zajištěny letenky. Takové odůvodnění nesplňuje výše uvedené požadavky na ústavně konformní rozhodování v rámci jednoho trestního řízení.

35. Samotné hodnocení důkazů provedené v následujícím rozhodnutí se v podstatě nijak nevypořádalo s komplexním hodnocením týchž důkazů jiným soudcem téhož soudu (sub 34). Toto odlišné hodnocení, opírající se vlastně výhradně o jiné hodnocení věrohodnosti policejních úředních záznamů, resp. výpovědí neznámé osoby, které tyto záznamy popisují, není tak vlastně nic jiného, než nesouhlas s rozhodnutím jiného soudce ve stejném trestním řízení, avšak provedený mimo systém opravných prostředků na základě dalšího návrhu totožného státního zástupce. Uvedenou změnu skutkového stavu, za níž soudkyně okresního soudu považuje konkrétní informace o stěžovatelově letu, je v situaci, kdy stěžovatel se k přání odjet na dovolenou sám policejnímu orgánu zmínil a nikterak se s jeho podrobnostmi netajil, nemůže samu o sobě považovat Ústavní soud za natolik relevantní, aby mohla bez podrobného vysvětlení odůvodnit tak rozdílný přístup státní moci. To platí zvláště v tak slabé důkazní situaci (viz níže), do které se přivedly samy orgány činné v trestním řízení. Jedinou poněkud relevantnější důkazní změnu představuje „*protokol o vyhodnocení telefonického hovoru ze dne 18. 8. 2016*“, z něž krajský soud v napadeném rozhodnutí dovozuje stěžovatelovu snahu zříditi si bankovní účet v Litvě. Lze snad ještě doplnit, že Ústavnímu soudu není zřejmé, z které části poněkud nesrozumitelného přepisu hovoru lze takto konkrétní úmysl dovodit. O „kriminálních“ aspektech jednání, spočívajícím ve zřízení účtu v jiné zemi Evropské unie, a to v době dávno před trestním stíháním, se pak rozhodnutí nezmiňuje vůbec. I tato důkazní změna nastala až ve fázi stížnostního řízení proti rozhodnutí o pokračování vazby, a lze jí tedy jen těžko legitimizovat od počátku protiprávní přístup k odůvodnění vazby a závaznosti závěrů jiného nezrušeného soudního rozhodnutí. Přitom státní zástupce mohl původní zamítavé rozhodnutí napadnout stížností.

36. Co se týče právních závěrů, k nimž postupně okresní soud dospěl, tak zde první soudce uvádí pravděpodobnost uložení podmíněného trestu odnětí svobody, zatímco později rozhodující soudkyně uvádí, že „*s ohledem na rozsah a charakter trestné činnosti nelze vyloučit uložení trestu nepodmíněného*“. Ani tuto změnu, vedoucí navíc k podstatnému posunu v nutnosti zásahu do základních lidských práv (na jedné straně neomezení ve vycestování a na druhé straně vzetí do vazby), soudkyně nijak nevysvětluje kromě uvedené pasáže. Z uvedených důvodů tak považuje Ústavní soud popsané rozhodování o stěžovatelově vazbě za rozporné s principem předvídatelnosti soudního rozhodování a ochrany právní jistoty v soudním řízení.

37. Předmět řízení o vzetí do vazby a řízení o uložení zákazu vycestování je rozdílný. Nejde o zcela totožné soudní rozhodování. Podle Ústavního soudu nelze připustit, aby bez důkladného odůvodnění dva dny po zamítnutí uložení jednoznačně mírnějšího zásahu do základních práv byl proveden zásah daleko výraznější, plnící stejný účel (omezení pohybu obviněné osoby); zvláště tehdy, podmiňuje-li sám zákon výslovně aplikaci tzv. útěkové vazby nemožností využití prostředků mírnějších (srov. § 67 trestního řádu). Řízení o vzetí do vazby a řízení o uložení zákazu vycestování se tak ve svém výsledku liší mírou intenzity zásahu do základních práv a svobod; není-li proto z hlediska principu proporcionality shledán důvod pro mírnější zásah formou omezení svobody pohybu podle čl. 14 odst. 1 a 2 Listiny, nelze vzápětí (během dvou dnů) bez náležitého odůvodnění změny názoru obecného soudu zbavit obviněného osobní svobody vzetím do vazby podle čl. 8 odst. 5 Listiny, aniž by to bylo přesvědčivě odůvodněno (viz výše).

38. Sluší se rovněž poznamenat, že státní zástupce nepodal proti zamítavému rozhodnutí o uložení zákazu vycestování stížnost, čímž mohl, byť alespoň později, legitimním způsobem prosadit svůj názor na nesprávnost rozhodnutí okresního soudu, resp. jednoho jeho soudce. Za významné pak považuje Ústavní soud skutečnost, že uvedené pochybení okresní soud nenapravit ani v situaci opětovného rozhodování o vazbě, kdy se nadále jeho rozhodnutí opírá o slabou důkazní situaci (viz níže) a nepřihlíží k novým skutečnostem (např. zmeškání zahraniční cesty). Již tato samotná pochybení by dle Ústavního soudu postačovala ke zrušení napadených rozhodnutí.

V.b **Posouzení vazebních důvodů**

39. Okresní soud další trvání vazby odůvodnil trváním skutečností uvedených v předchozím rozhodnutí (u vazebního zasedání nezazněly dle něj žádné nové námitky). Nadále u stěžovatele trvá dle okresního soudu hrozba uložení nepodmíněného trestu a tedy riziko stěžovatelovy snahy se trestnímu stíhání vyhýbat, zvláště měl-li již zajištěn pobyt v zahraničí. Jeho úmysl vycestovat do Kostariky je dle soudu jednoznačný. Operativně zjištěné skutečnosti (z úředních záznamů) jsou nadále dle soudu věrohodné a není třeba provádět další důkazy. Stěžovatel je lékař specialista a může se snadno uplatnit i mimo Českou republiku. Důležité jsou i jeho finanční možnosti a aktuální psychický stav, o němž se zmiňují uvedené úřední záznamy. Krajský soud pak tyto důvody rozšířil o výše uvedenou interpretaci „protokolu o vyhodnocení tel. hovoru ze dne 18. 8. 2016“. Takové odůvodnění rozhodnutí o nutnosti trvání vazby neobstojí.

40. Předně je takový postup v rozporu s doktrínou tzv. zesílených důvodů, jak byla rozpracována v judikatuře Ústavního soudu [srov. zejména nálezy ze dne 12. 12. 2013 sp. zn. I. ÚS 2665/13 (N 217/71 SbNU 545), ze dne 4. 5. 2015 sp. zn. I. ÚS 217/15 (N 85/77 SbNU 247) nebo ze dne 14. 9. 2016 sp. zn. I. ÚS 2652/16]. Ta je založena na požadavku, aby v případě vzetí do vazby na základě ne zcela úplně či dostatečně zjištěného skutkového stavu (např. se nepodařilo vyslechnout všechny svědky či prověřit důkladně všechny důležité okolnosti) orgány činné v trestním řízení důkazní situaci při trvajícím podezření podložily dalšími důkazy ve prospěch pokračování ve vazebním stíhání. Nelze pouze mechanicky přebírat několik měsíců staré názory a ponechávat důkazní situaci v nejasnosti.

41. Právě taková situace v posuzované věci nastala. Přestože vzetí stěžovatele do vazby opřely obecné soudy o jeho prokázaný úmysl vycestovat do Kostariky na konkrétní zájezd (soudy to označily za „*zajištění pobytu v zahraničí*“), což však nebyl dle předchozího rozhodnutí okresního soudu důvod pro zákaz vycestování, a o výpovědi neznámé osoby, zaznamenané toliko v úředních záznamech, nedokázaly po několika měsících soudy ani vysvětlit, z jakého důvodu trvá nebezpečí vycestování po „propadnutí“ zájezdu (a tedy ztrátě vybudovaného zázemí), z jakého důvodu nepostačuje v takové chvíli uložení zákazu vycestování, a především nijak neposílily důkazní situaci ohledně dvou v podstatě nepřezkoumatelných úředních záznamů. Bylo proto zcela namístě v nové situaci danou anonymní osobu vyslechnout, zvláště k obsahu zcela konkrétních námitek stěžovatele. Za splnění podmínek podle trestního řádu mohla vystupovat i jako tzv. utajený svědek. Orgány činné v trestním řízení však ani po relativně dlouhém vyšetřování nepoukázaly na jedinou skutečnost, pro kterou by případným svědkům mělo hrozit jakékoliv nebezpečí. Ostatně stěžovatel se k podstatě jednání, které je mu kladeno za vinu, doznal. Rozporuje vlastně jen jeho právní kvalifikaci. Dva narychlo sepsané úřední záznamy o výpovědi neznámé osoby, nereagující navíc na konkrétní stěžovatelovy námitky, a důkazní návrhy, nemohou dle Ústavního soudu postačovat pro rozhodnutí o trvání vazby vydané několik měsíců po jejich sepsání. Soudy však v tomto směru nevyvinuly žádnou aktivitu a aktivitu stěžovatele v podstatě bezdůvodně odmítly. Toliko pro úplnost lze pak doplnit, že samotnou profesí stěžovatele a dispozicí s finančními prostředky, které mohou a byly ve velké míře zajištěny, nelze bez dalšího odůvodnit trvání vazby. Podrobněji se rovněž soudy měly vypořádat se stěžovatelovými námitkami ohledně závažných zdravotních problémů, postihujících jeho i jeho dceru, a možnostmi obstarání si léčby v zahraničí.

42. Za další pochybení je třeba označit skutečnost, že soudy nijak neupřesnily podstatné znaky vyšetřované trestné činnosti, která je velmi specifická. Přestože stěžovatel logicky namítal, že znak trestného činu spočívající ve výši škody nebyl naplněn tak, jak uvádí policejní rozhodnutí, soudy této podstatné okolnosti nevěnovaly vůbec žádnou pozornost, a to ani při jejich odhadech očekávaného trestu. V této fázi trestního stíhání není pochopitelně nutné stanovit škodu zcela přesně. K námitce obviněné osoby je však třeba se zabývat tím, zda poškozeným nějaká škoda vůbec vznikla, což stěžovatel fakticky rozporuje, a určit alespoň orientačně její řád. Bez takové odůvodněné úvahy jsou závěry soudů ohledně hrozícího trestu nepřipustnými spekulacemi, zvláště ve spojení s velmi emocionálními vyjádřeními státního zástupce (znovu stěžovatelem rozporovaných) o stěžovatelově „*kořistění z utrpení druhých*“. Určitá specifická trestné činnosti nezbavuje soudy povinnosti co možná nejlépe popsat všechny relevantní úvahy ohledně její právní kvalifikace a mechanismů, jakým došlo k jejímu naplnění.

VI. Závěr

43. Z důvodů výše uvedených tedy Ústavní soud shledal, že napadenými rozhodnutími došlo k porušení stěžovatelovy osobní svobody podle čl. 8 odst. 1 a 2 Listiny a práva na soudní ochranu podle čl. 36 odst. 1 Listiny. Přesto, že stěžovatel již byl z vazby propuštěn, přikročil Ústavní soud v souladu se svou judikaturou ke zrušení napadených rozhodnutí [srov. zejména stanovisko pléna ze dne 6. 5. 2008 sp. zn. Pl. ÚS-st. 25/08 (ST 25/49 SbNU 673)].

44. K ústavnosti postupu, který nemohl být posuzovanou ústavní stížností napaden, tedy postupu při řešení výše peněžité záruky, se Ústavní soud bez náležitého návrhu vyjadřovat nemůže.

45. Ústavní soud tedy bez nařízení ústního jednání podané ústavní stížnosti podle § 82 odst. 1 a odst. 2 písm. a) zákona o Ústavním soudu vyhověl a napadená rozhodnutí okresního soudu a krajského soudu podle § 82 odst. 3 písm. a) zákona o Ústavním soudu zrušil.

Poučení: Proti rozhodnutí Ústavního soudu se nelze odvolat.

V Brně dne 29. srpna 2017

Jan Filip
předseda senátu